



Medlemmerne af Inatsisartut

Dato: 23. marts 2015

J.nr.: 01.82-00064

Selvstyrelovens sprogbestemmelse forbyder ikke anvendelsen af dansk i Inatsisartut

Formandskabet har fået udarbejdet et notat om, hvorvidt bestemmelsen i § 54 i Inatsisartuts Forretningsorden er i strid med § 20 i selvstyreloven.

Det er i selvstyrelovens § 20 fastsat, at det grønlandske sprog er det officielle sprog i Grønland.

Det er i forretningsordenens § 54 fastsat, at forhandlingerne i Inatsisartut foregår på Grønlandsk, men at medlemmer af Inatsisartut og Naalakkersuisut, som ikke behersker grønlandsk, kan anvende dansk, med tolkning til grønlandsk, ligesom forhandlingerne skal kunne følges på dansk.

Notatet konkluderer uden forbehold, at § 54 i Inatsisartuts forretningsorden *ikke* er i strid med § 20 i Selvstyreloven.

Det konstateres således, at forarbejderne til Selvstyreloven ikke giver noget belæg for at antage, at det med affattelsen af selvstyrelovens 20 på nogen måde har været hensigten at begrænse forhandlingerne i Inatsisartut til alene at foregå på grønlandsk.

Det konstateres endvidere, at Selvstyrekommissionen, der udarbejdede udkastet til selvstyreloven, ikke fandt, at en bestemmelse i Selvstyreloven om at det grønlandske sprog er det officielle sprog i Grønland, er til hindring for, at der findes eller fastsættes bestemmelser, som giver borgere og myndigheder m.v. mulighed for at anvende andre sprog end det grønlandske.

Formandskabet har besluttet, at notatet skal omdeles til Inatsisartuts medlemmer og offentliggøres på Inatsisartuts hjemmeside. Det sker hermed.

Med venlig hilsen


Ellen Kolby Chemnitz
Generalsekretær



Til Formandskabet

Dato: 15. marts 2015

J.nr.: 01.82-00064

Notat om forholdet mellem sprogbestemmelserne i Forretningsordenen for Inatsisartut og selvstyreloven

Formandskabet for Inatsisartut har den 13. marts 2015 besluttet at anmode Juridisk Afdeling i Bureau for Inatsisartut om en vurdering af, hvorvidt bestemmelsen i Forretningsordenens § 54 kan anses at være i strid med selvstyrelovens § 20.

Det er i forretningsordenens § 54 fastsat, at forhandlingerne i Inatsisartut foregår på grønlandsk, men at medlemmer af Inatsisartut og Naalakkersuisut, som ikke behersker grønlandsk, kan anvende dansk, med tolkning til grønlandsk, ligesom forhandlingerne skal kunne følges på dansk.

Det er i selvstyrelovens § 20 fastsat, at det grønlandske sprog er det officielle sprog i Grønland.

Juridisk Afdelings vurdering

Juridisk Afdeling vurderer, at forretningsordenens § 54 *ikke* er i strid med selvstyrelovens § 20.

Forarbejderne til selvstyreloven giver ikke belæg for at antage, at det med affattelsen af selvstyrelovens § 20 har været hensigten at afskære Inatsisartut fra at opretholde en bestemmelse, som tillader medlemmer af Inatsisartut og Naalakkersuisut, som ikke behersker grønlandsk, at deltage i forhandlingerne i Inatsisartut på dansk med oversættelse til grønlandsk.

Den (rent) grønlandske selvstyrekommission foreslog i sin betænkning, at en partnerskabskontrakt mellem Grønland og Danmark om Grønlands selvbestemmelse skulle indeholde en bestemmelse om, at det grønlandske sprog er det officielle sprog i Grønland. Samtidig indstillede kommissionen, at den daværende bestemmelse i § 53 i Landstingets forretningsorden skulle bibeholdes. Bestemmelsen svarer indholdsmæssigt til den gældende forretningsordens § 54. Det fremgår således klart, at den (rent) grønlandske selvstyrekommission ikke anså en sådan bestemmelse for at være i strid med en bestemmelse om, at det grønlandske sprog er det officielle sprog i Grønland.

Den senere nedsatte grønlandsk-danske selvstyrekommission, hvis betænkning ligger til grund for selvstyreloven, foreslog- efter først indgående at have refereret den (rent) grønlandske selvstyrekommissions overvejelser og anbefalinger vedrørende sprog – indførelse af en bestemmelse i selvstyreloven svarende til den af den (rent) grønlandske selvstyrekommission foreslåede; det vil sige en bestemmelse om, at det grønlandske sprog er det officielle sprog i Grønland. Det fremgår af betænkningen, at forslaget blandt andet skal ses på baggrund af, at Landstingsloven om sagsbehandling fastslår, at såvel det grønlandske som det danske sprog kan anvendes i offentlige forhold. Kommissi-

onen forholder sig ikke til, hvorvidt § 53 i den gældende forretningsorden for Landstinget bør opretholdes. Det forhold, at kommissionen forudsatte den fortsatte eksistens af en bestemmelse i sagsbehandlingsloven, som sikrer, at også det danske sprog kan anvendes i offentlige forhold, viser imidlertid, at kommissionen ikke fandt, at en bestemmelse i selvstyreloven om, at det grønlandske sprog er det officielle sprog i Grønland, er til hinder for, at Grønlands Selvstyre opretholder (eller fastsætter) bestemmelser i anden lovgivning, som giver borgere og myndigheder m.v. mulighed for at anvende andre sprog end det grønlandske.

I overensstemmelse hermed oplyses i lovbemærkningerne til selvstyrelovens § 20 blandt andet følgende:

Dansk skal stadig kunne anvendes i offentlige anliggender, jf. landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning, og der vil – ligesom med hensyn til undervisning i dansk i Grønland – kunne fastsættes nærmere regler om denne anvendelse i relevant grønlandsk lovgivning.

Juridisk Afdeling må på grundlag heraf konkludere, at sprogbestemmelsen i den gældende forretningsordens § 54 ikke er i strid med selvstyrelovens bestemmelse om, at det grønlandske sprog er det officielle sprog i Grønland – ligesom selvstyrelovens sprogbestemmelse heller ikke har gjort sagsbehandlingslovens sprogbestemmelse ugyldig.

I det følgende redegøres der uddybende for de bestemmelser og forarbejder, som Juridisk Afdeling har inddraget i denne vurdering, og som ligger til grund herfor.

§ 54 i Forretningsordenen for Inatsisartut:

§ 54 i Forretningsordenen for Inatsisartut¹ har følgende ordlyd:

§ 54. Forhandlingerne i Inatsisartut foregår på grønlandsk. Medlemmer af Inatsisartut og Naalakkersuisut, der ikke behersker grønlandsk, har adgang til at tale dansk med tolkning til grønlandsk, ligesom forhandlingerne skal kunne følges på dansk.

I lovbemærkningerne til bestemmelsen oplyses følgende:

§ 54 viderefører med ændringer den gældende forretningsorden § 53, hvorefter § 54 er identisk med forslaget til inatsisartutlov om Inatsisartut og Naalakkersuisut § 9, stk. 2.

Bestemmelsen har været gældende siden vedtagelsen af Forretningsordenen for Inatsisartut af 12. november 2010. Den forud herfor gældende forretningsorden (1999-forretningsordenen med senere ændringer) indeholdt en indholdsmæssigt tilsvarende, men anderledes formuleret sprogbestemmelse:

§ 53. Landstingets forhandlinger foregår på grønlandsk men skal tillige kunne følges på dansk. Hvis et landstingsmedlem udelukkende behersker dansk, skal forhandlingen tillige kunne følges på grønlandsk.

¹ Forretningsordenen for Inatsisartut af 12. november 2010 med ændringer af 22. september 2011 og 29. maj 2012.

Det fremgår af bemærkningerne til 1999-forretningsordenen, at bestemmelsens første punktum er videreført fra den forud herfor gældende forretningsordens § 26. Det fremgår endvidere, at bestemmelsens 2. pkt. er ny, men alene beskriver den praksis, der har udviklet sig i Landstinget.

Inatsisartutlov om Inatsisartut og Naalakkersuisut § 9, stk. 2:

§ 9, stk. 2, i den gældende Inatsisartutlov om Inatsisartut og Naalakkersuisut² er identisk med § 54 i den gældende Forretningsorden for Inatsisartut:

Stk. 2. Forhandlingerne i Inatsisartut foregår på grønlandsk. Medlemmer af Inatsisartut og Naalakkersuisut, der ikke behersker grønlandsk, har adgang til at tale dansk med tolkning til grønlandsk, ligesom forhandlingerne skal kunne følges på dansk.

I lovbemærkningerne til bestemmelsen oplyses følgende:

Stk. 2 fastslår grønlandsk som arbejdssprog i Inatsisartut og sikrer samtidig, at medlemmer af Inatsisartut, der ikke behersker grønlandsk, har adgang til at tale dansk i Inatsisartut med tolkning til grønlandsk. Herved sikres det, at dansksprogede, der er blevet valgt til medlemmer af Inatsisartut, også reelt har mulighed for at varetage det mandat, de har fået fra befolkningen. Hensynet til Inatsisartutmedlemmernes parlamentariske ytringsfrihed samt den demokratiske proces vil således kræve, at der stilles fornøden tolkebistand til rådighed under forhandlingerne. Dette svarer til praksis i henhold til § 13 i den hidtidige landstingslov. Endvidere sikres den dansksprogede befolkningsgruppe en grundlæggende mulighed for at følge arbejdet i Inatsisartut gennem en løbende tolkning af forhandlingerne. Dermed sikres, at denne befolkningsgruppe kan tage del i den demokratiske proces og vurdere deres valgte repræsentanters arbejde på et veloplyst grundlag.

Selvstyrelovens § 20:

Selvstyrelovens³ § 20 har følgende ordlyd:

§ 20. Det grønlandske sprog er det officielle sprog i Grønland.

I lovbemærkningerne til bestemmelsen er anført følgende:

Bestemmelsen fastlægger, at grønlandsk er det officielle sprog i Grønland.

Den nuværende hjemmestyreløvs § 9 regulerer ligeledes anvendelsen af det danske sprog. Det følger således af hjemmestyreløvs § 9, stk. 1, 2. pkt., at der skal undervises grundigt i det danske sprog. Det følger endvidere af hjemmestyreløvs § 9, stk. 2, at begge sprog skal kunne anvendes i offentlige forhold.

Det er de grønlandske myndigheders opfattelse, at beherskelsen af flere sprog i et dynamisk og stadig mere globaliseret samfund er af stor vigtighed. Bestemmelsen skal

² Inatsisartutlov nr. 26 af 18. november 2010 om Inatsisartut og Naalakkersuisut som ændret ved Inatsisartutlov nr. 12 af 29. november 2013.

³ LOV nr 473 af 12. juni 2009 om Grønlands Selvstyre.

tolkes i lyset af dette, og derfor skal der undervises grundigt i grønlandsk, dansk og engelsk.

Dansk skal stadig kunne anvendes i offentlige anliggender, jf. landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning, og der vil – ligesom med hensyn til undervisning i dansk i Grønland – kunne fastsættes nærmere regler om denne anvendelse i relevant grønlandsk lovgivning.

Det er samtidig de grønlandske myndigheders opfattelse, at det grønlandske sprog er en del af det grønlandske folks kulturelle identitet, og det er de grønlandske myndigheders politik at sikre undervisning i grønlandsk med henblik på bevarelse og styrkelse af det grønlandske sprog som kommunikationsmiddel i den offentlige forvaltning og som kulturbærende sprog i det grønlandske samfund. Selvstyret sikrer samtidig undervisning i dansk og andre relevante sprog, der vil kunne kvalificere grønlandske unge til videre uddannelse i Danmark og i andre lande.

De to selvstyrekommissioner:

Selvstyrelovens bestemmelser bygger på den betænkning og det lovudkast, som den grønlandsk-danske selvstyrekommission afgav i 2008.

Forud for Grønlands Hjemmestyres og den danske regerings nedsættelse af den grønlandsk-danske selvstyrekommission havde en rent grønlandsk selvstyrekommission, nedsat af Grønlands Hjemmestyre, afgivet betænkning. Betænkningen blev afgivet i 2003 og dens anbefalinger indgik i vidt omfang i den grønlandsk-danske selvstyrekommissions overvejelser.

Primært den grønlandsk-danske selvstyrekommissions betænkning fra 2008, men også den (rent) grønlandske selvstyrekommissions betænkning fra 2003 kan således siges at udgøre en del af forarbejderne til selvstyreloven.

Den (rent) grønlandske Selvstyrekommission:

Den (rent) grønlandske selvstyrekommissions forslag til en partnerskabskontrakt mellem Grønland og Danmark om Grønlands selvbestemmelse indeholdt en bestemmelse (§7), hvis ordlyd er identisk med den senere vedtagne selvstyrelovs § 20:

§ 7. Det grønlandske sprog er det officielle sprog i Grønland.

Det fremgår imidlertid klart, af den (rent) grønlandske selvstyrekommissions betænkning fra 2003, at den

(rent) grønlandske selvstyrekommission ikke anså en sådan bestemmelse for at være til hinder for, at Landstinget kunne opretholde en bestemmelse, som giver dansksprogede medlemmer af Landstinget mulighed for at følge og deltage i forhandlingerne i Landstinget, ved hjælp af tolkning:

[...]

Kommissionen finder det indiskutabelt, at det grønlandske sprog ikke blot er landets hovedsprog, men er og bør være landets officielle sprog. Kommissionen indstiller, at denne holdning afspejles i en konkret bestemmelse i udkast til partnerskabstraktat, som er vedlagt som bilag 4.

[...]

Kommissionens drøftelser af de sprog, som tales fra Landstingets talerstol, har taget udgangspunkt i bestemmelsen i § 53 i Landstingets forretningsorden, hvorefter Landstingets forhandlinger foregår på grønlandsk, men skal kunne følges på dansk, samt at hvis medlemmet kun taler dansk, så skal mødet kunne følges på grønlandsk.

Det er kommissionens opfattelse, at hvilket eller hvilke sprog, der tales fra Landstingets talerstol, hænger nøje sammen med spørgsmålet om valgret og valgbarhed til Landstinget. Ud fra princippet om, at rettigheder og pligter bør følges ad, findes det betænkeligt at udelukke en person, der har valgret og dermed er valgbar til Landstinget, at kunne benytte det sprog, der er mest naturligt for vedkommende. På den baggrund indstiller kommissionen, at den nuværende bestemmelse i § 53 i Landstingets forretningsorden bibeholdes.

[...]

Den grønlandsk-danske selvstyrekommission:

Den grønlandsk-danske selvstyrekommission refererede i sin betænkning ret udførligt den (rent) grønlandske selvstyrekommissions overvejelser og anbefalinger vedrørende sprog:

Den grønlandske selvstyrekommissions generelle overvejelser om sprog har taget udgangspunkt i, at sprog udover at være et væsentligt aspekt af et folks kulturelle identitet også er et kommunikationsmiddel mennesker imellem, samt at sprogsituationen i Grønland med to talte sprog langt fra er en unik situation, idet flersprogede samfund snarere er reglen end undtagelsen andre steder i verden.

[...]

Den grønlandske selvstyrekommission har efter anmodning fra Landstinget behandlet spørgsmålet om de sprog, der tales fra Landstingets talerstol. Ifølge kommissionen hænger spørgsmålet om, hvilket eller hvilke sprog der tales fra Landstingets talerstol, nøje sammen med spørgsmålet om valgret og valgbarhed til Landstinget. Ud fra princippet om, at rettigheder og pligter følges ad, fandt Den grønlandske selvstyrekommission det betænkeligt at udelukke en person, der har valgret og dermed er valgbar til Landstinget, fra at kunne benytte det sprog, der er mest naturligt for vedkommende.

Den grønlandske selvstyrekommission indstillede følgende i sin betænkning:

- Det grønlandske sprog er en del af det grønlandske folks kulturelle identitet, og sproget bør derfor være ikke blot landets hovedsprog, men officielle sprog.
- Manglende kundskaber i dansk eller andre fremmedsprog vil, medmindre der gribes ind, medvirke til at forlænge det eksisterende uddannelsesmæssige efterslæb i Grønland, og sprogpolitikken bør fastlægges med dette aspekt for øje.
- Der bør iværksættes tiltag, herunder undervisning i grønlandsk, for uddannelsessøgende grønlændere i Danmark for at gøre det attraktivt for disse at søge beskæftigelse i samt fastholdes på det grønlandske arbejdsmarked.

- Den gældende bestemmelse i § 53 i Landstingets forretningsorden bør fastholdes. Det følger af bestemmelsen, at Landstingets forhandlinger foregår på grønlandsk, men skal kunne følges på dansk, samt at dansk kan anvendes, hvis medlemmet kun taler dansk, men at mødet skal kunne følges på grønlandsk.

Kommissionens indstillinger om sprog blev sammen med den samlede betænkning forelagt af landsstyret for Landstinget på efterårssamlingen 2003. Et enigt landsting tilsluttede sig indstillingerne.

[...]

Den grønlandsk-danske selvstyrekommission anfører herefter følgende om kommissionens egne overvejelser og anbefalinger vedrørende udformningen af en bestemmelse om sprog i selvstyreloven:

I Selvstyrekommissionens overvejelser om udformningen af en bestemmelse vedrørende sprog har kommissionen lagt vægt på, at bestemmelsen alene må vedrøre principielle forhold, idet andre forhold reguleres via anden relevant lovgivning.

Ud fra den betragtning foreslår kommissionen, at der i forslaget til selvstyrelov medtages en bestemmelse, der fastslår, at det grønlandske sprog er Grønlands officielle sprog.

Hvad angår spørgsmålene om, i hvilken udstrækning der skal undervises i såvel det grønlandske som det danske sprog, reguleres dette i anden relevant lovgivning, eksempelvis i folkeskolelovgivningen samt i lovgivning vedrørende anden almindelig undervisning og erhvervsuddannelser.

Landstingsloven om sagsbehandling fastslår, at såvel det grønlandske som det danske sprog kan anvendes i offentlige forhold.

Kommissionen foreslår på den baggrund følgende bestemmelse:

”§ 20. Det grønlandske sprog er det officielle sprog i Grønland.”

Sagsbehandlingslovens⁴ bestemmelse om, at såvel det grønlandske som det danske sprog kan anvendes i offentlige forhold (§7a):

Landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning indeholder en bestemmelse⁵, hvorefter såvel det grønlandske som det danske sprog kan anvendes i offentlige forhold:

§ 7 a. Den, der er part i en sag, kan tilkendegive at vedkommende ønsker at blive betjent på grønlandsk eller dansk. En sådan tilkendegivelse er bindende for myndigheden.

⁴ Landstingslov nr. 8 af 13. juni 1994 om sagsbehandling i den offentlige forvaltning, som ændret ved Landstingslov nr. 21 af 30. oktober 1998, samt ved Landstingslov nr. 5 af 31. maj 2001, og ved Inatsisartutlov nr. 19 af 22. november 2011.

⁵ Bestemmelsen blev indsat ved Landstingslov nr. 21 af 30. oktober 1998 om ændring af landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning.

Det fremgår af den grønlandsk-danske selvstyrekommissions betænkning, at kommissionen har til-
lagt denne bestemmelses eksistens vægt ved udformningen af forslaget til affattelse af selvstyrelo-
vens § 20 om sprog. Det fremgår endvidere af lovbemærkningerne til selvstyrelovens § 20, at be-
stemmelsen forudsættes opretholdt, og at dansk således fortsat skal kunne anvendes i offentlige an-
liggender.

I lovbemærkningerne til sagsbehandlingslovens § 7a oplyses følgende:

Formålet med det fremlagte forslag til landstingslov er, at det klart og utvetydigt for
såvel borgere som myndigheder skal fremgå, at en borger der retter henvendelse til of-
fentlige myndigheder, har krav på at blive betjent på det af de i offentlige forhold lige-
stillede sprog - grønlandsk og dansk- som vedkommende ønsker at anvende.

15. marts 2015

Kent Fridberg